

**EMILE
VERHAEREN**
GENOOTSCHAP VZW

BRIEVEN VAN EMILE

Oktober 2016 – nr. 19

Expo MSK-Gent: Verhaeren verbeeld De schrijver-criticus en de kunst van zijn tijd (1880-1914)

Naar aanleiding van de 100e verjaardag van zijn overlijden brengt het Museum voor Schone Kunsten van Gent een hommage aan Emile Verhaeren, een van de belangrijkste protagonisten in het Belgische culturele landschap van rond de eeuwwisseling.

Emile Verhaeren, dichter en chroniqueur van de kunst van zijn tijd, genoot tijdens zijn leven een internationale renomme. Tussen 1880 en 1916 volgde hij nauwgezet de ontwikkeling van de Belgische avant-garde-kunst, en verdedigde het naturalisme en de sociale kunst, het impressionisme en het neo-impressionisme, het symbolisme.

De geschriften over kunst van Emile Verhaeren zijn, net als zijn poëzie, een vertaling van gevoelens, passies en artistieke strijdpunten. Tijdgenoten waardeerden deze bijzondere manier om kunst te benaderen en er over te schrijven. Vandaag laten ze ons toe om het werk van Léon Frédéric, Eugène Laermans, Constantin Meunier, James Ensor, Jan Toorop, Guillaume Vogels, Théo Van Rysselberghe, Henry van de Velde, Paul Signac, Fernand Khnopff, George Minne en Odilon Redon te herontdekken.

De tentoonstelling brengt de historische en artistieke context waarin het oeuvre van de dichter-criticus en verdediger van de moderniteit ontstond, tot leven. De rijke collectie schilderijen, beeldhouwwerken en werken op papier van rond 1900 die in MSK-Gent bewaard wordt, vormt het vertrekpunt. Dit ensemble wordt aangevuld met zorgvuldig gekozen bruiklenen van kunstwerken uit publieke en private collecties, zowel uit binnen- als buitenland. Het Verhaerenmuseum stelde o.m. een hele reeks originele edities van het oeuvre van Emile Verhaeren ter beschikking. De samenstelling van de tentoonstelling gebeurde onder leiding van Bruno Fornari, Johan De Smet en Cathérine Verleysen (MSK), naar een idee van Rik Hemmerijckx (Verhaerenmuseum) en Paul Aron (Université Libre de Bruxelles - FNRS).

Er is een prachtig geïllustreerde catalogus beschikbaar met bijdragen van Paul Aron, Johan De Smet, Cathérine Verleysen, Rik Hemmerijckx, Vic Nachtergaele, Jane Block en Bruno Fornari.

Tentoonstelling: Museum Schone Kunsten Gent van 15 oktober 2016 tot 15 januari 2016 (F. Scribiedreef 1, 9000 Gent). Contact: museum.msk@gent.be, 09/240 07 00. Toegang: 10 €.

Vernissage: vrijdag 14 oktober 2016 om 19u30 in het MSK-Gent.

Samen met deze tentoonstelling werd ook een heel programma uitgewerkt met lezingen en ook een Verhaeren-recital met Anna Pardo Canedo en pianiste Sandra Lammens op zondag 11 december 2016 om 11u. Voor meer info: zie: www.mskgent.be

Het Verhaeren Genootschap organiseert een **geleid bezoek** aan de tentoonstelling op **zondag 11 december 2016 om 15u**. Voor de leden van het Genootschap is de deelname aan de rondleiding gratis. Er wordt een Nederlandstalige en een Franstalige rondleiding voorzien. Maximaal 20 deelnemers per groep! Inschrijvingen via het Verhaerenmuseum: 052 / 33 08 05 of verhaerenmuseum@skynet.be

Expo Letterenhuis Antwerpen: Escaut! Escaut! Een literaire Scheldetocht met Verhaeren en co.

Met de tentoonstelling *Escaut! Escaut!* bewijst het Letterenhuis eer aan vijf Franstalige Vlaamse schrijvers: de dichter Emile Verhaeren en zijn tijdgenoten Georges Eekhoud, Max Elskamp, Georges Rodenbach en Maurice Maeterlinck. Ze werden alle vijf geboren tussen 1855 en 1865 in een stad of een dorp langs de Schelde. De expositie neemt u stroomopwaarts mee langs de Schelde. Onderweg maakt u kennis met de Franstalige schrijvers uit Antwerpen (Eekhoud en Elskamp), Sint-Amands (Verhaeren), Gent (Maeterlinck) en Doornik (Rodenbach).

Dit waren de auteurs die België en ook Vlaanderen een halve eeuw na Hendrik Conscience opnieuw op de kaart van de Europese letteren gezet hebben. Deze schrijvers publiceerden hun werk in Parijs (waar Verhaeren en Rodenbach ook woonden) en genoten bewondering van internationale grootheden. Maeterlinck kreeg in 1911 zelfs de Nobelprijs voor Literatuur. *Escaut! Escaut!* laat dit alles zien met prachtige manuscripten en brieven en met fraaie boekuitgaven, vormgegeven en geïllustreerd door de beste symbolistische kunstenaars uit die tijd, zoals Théo Van Rysselberghe, Fernand Khnopff of Henry van de Velde. Schilderijen, zoals een weinig bekend portret van Verhaeren door Théo Van Rysselberghe, en fraaie borstbeelden roepen de auteurs op. De tentoonstelling werd samengesteld door Jan Lampo, Diane 's Heeren en Rik Hemmerijckx.

Escaut! Escaut! is ook een tocht geweest die Benno Barnard, Jan Lampo, Rik Hemmerijckx, Michaël Vandebril en Catharina Smets gemaakt hebben langs de verschillende plekken die de herinnering oproepen aan de Franstalige Vlaamse schrijvers van de jaren 1900. Gasten waren o.m. Leen Huet, Jan Van Landeghem, Stefaan van den Bremt, Nicole Verschoore, Luc Devoldere, Cathérine Verleysen en Maarten Inghels. Fotograaf Nicolas Maeterlinck (achterneef van de beroemde auteur) legde de tocht vast op de gevoelige plaat en zijn foto's vormen eveneens een rode draad doorheen de tentoonstelling *Escaut! Escaut!*. Catharina Smets maakte van deze tocht een radioprogramma voor Klara. U kan de drie uitzendingen nog steeds beluisteren via de website van Klara: <http://radioplus.be/#/klara/herbeluister>. Auteur Benno Barnard werkte op basis van de opnames een onderhoudend boek uit: *Escaut! Escaut! Franstalige Vlaamse schrijvers rond 1900. Naglans van een dode wereld* (Polis, 2016).

Tentoonstelling in het Letterenhuis van 16 september 2016 tot 29 januari 2017.
(Minderbroederstr. 22, 2000 Antwerpen, 03/222 93 20, letterenhuis@stad.antwerpen.be).

Samen met de tentoonstelling worden in het Letterenhuis ook een hele reeks debatten georganiseerd: ***Gesprekken op zondag*** met Catharina Smets als moderator: Verhaeren (9 oktober), Elskamp (23 oktober), Maeterlinck (6 november), Eekhoud (20 november) en Rodenbach (4 december). Aanvang om 14u. Toegang is gratis. Voor meer info: <http://www.letterenhuis.be>

Poëzietheater : Reiner-Maria Rilke : *La lettre du jeune travailleur*

Rainer-Maria Rilke is een van de grote bewonderaars van Emile Verhaeren geweest. Tussen hen beide bestond er een hele sterke affiniteit. Het overlijden Verhaeren in 1916 was voor Rilke een ongelooflijke slag, maar zijn bewondering voor de dichter is gebleven. In 1922 publiceert hij een merkwaardige tekst: *La lettre du jeune travailleur*, waarin hij zich richt tot "Monsieur V." met een aandoenlijke bede: "*Donnez-nous des maîtres qui célèbrent l'Ici-Bas.*" Poëzie-theater met Paul Van Mulder in de rol van Reiner-Maria Rilke en de stem van Luc Vandermaelen. Regisseur: Dolores Oscari.

Van 6 tot 9 oktober en van 13 tot 16 oktober 2016 in Poème 2 te Sint-Gillis/Brussel.
(Schotlandstraat 30, 1060 Sint-Gillis/Brussel, 02 / 538 63 58; lance.onesti@theatrepoeme.be)
Info: <http://www.theatrepoeme.be/programmation>

Expo Doornik: Émile Verhaeren: Lumière de l'Escaut, lumière des Arts

Naar aanleiding van de 100e verjaardag van het overlijden van Emile Verhaeren presenteert het Musée des Beaux-Arts van Doornik de tentoonstelling *Émile Verhaeren: lumières de l'Escaut, lumière des Arts*.

De tentoonstelling, in het kader van een door Victor Horta ontworpen art nouveau-gebouw, wil aantonen op welke wijze de contrasten van de Scheldelandschappen de perceptie en de kunst-critiek van Emile Verhaeren beïnvloed hebben. Samengesteld op basis van de weinig bekende kunstcollectie van het Museum van Doornik en de rijke Verhaeren-collectie van de Archives et Musée de la Littérature, presenteert deze tentoonstelling verschillende schilderijen, tekeningen, sculpturen, manuscripten, objecten en boeken die een beeld geven van het leven en werk van de dichter. De neo-impressionistische, door Théo Van Rysselberghe geschilderde portretten van Emile Verhaeren en zijn vrouw Marthe staan er in dialoog met de werken van Edouard Manet, Georges Seurat, James Ensor, Willy Finch, Théo Van Gogh, Anna Boch en zovele anderen. Naast de reeds vermelde portretten door Théo Van Rysselberghe is er ook een interessant Verhaeren-portret door Constant Montald te zien (1909). Wat de bibliofiele werken betreft willen we o.m. wijzen op de uitgave van *Les Moines* (1886), met de hand geïllustreerd door Marthe Massin. Verder is er ook de originele tekening te zien van *Flambeaux noirs* door Odilon Redon en de originele frontispice van Théo Van Rysselberghe voor *Contes de minuit* (1884).

Voor deze tentoonstelling werd een mooi geïllustreerde catalogus uitgewerkt: *Des lieux du fleuve à la lumière de la peinture. Émile Verhaeren et les siens* met enkele gedichten en talloze citaten van en over Verhaeren, alsook een bijdrage van Marc Quaghebeur.

Expo Musée des Beaux-Arts van Doornik van 28 september tot 18 december 2016.

(Rue de l'Enclos Saint-Martin 3, 7500 Doornik, 069 / 33 24 31, musee.beaux-arts@tournai.be)
Openingsuren: 9u30 – 12u, 13u30 – 17u30.

Émile Verhaeren. *Poésie Complète 9: Poèmes en prose.*

In het kader van de 100e verjaardag het overlijden van Verhaeren presenteren de Archives et Musée de la Littérature (AML) het 9e deel van het verzameld werk van Emile Verhaeren: *Poèmes en prose*. Zoals zovele schrijvers uit de tweede helft van de 19e eeuw heeft ook Verhaeren zich gewaagd aan dit literaire genre. Tussen 1886 en 1895 heeft hij er zo'n vijftig gepubliceerd. Deze prozavorm is voor Verhaeren de gelegenheid bij uitstek geweest om te experimenteren met de grenzen van deze expressievorm. Zijn levensvisie en zijn woordkeuze doorbreken de syntactische, lexicale en prosodische kaders en laten ons een nieuw beeld van de dichter ontdekken. Deze teksten, meestal gepubliceerd in diverse tijdschriften, werden nog nooit in één volume bijeengebracht, en werden ook aangevuld met een onuitgegeven tekst. Deze tekstkritische editie werd samengesteld door Jean-Pierre Bertrand (Universiteit van Luik) met de medewerking van Aurélie Mellen. De AML kondigen voor dit jaar nog vier andere volumes aan.

Émile Verhaeren, *Poésie Complète 9, Poèmes en prose*, Bruxelles, AML Editions, 2016, 304 p. ISBN 9782507054557, Kostprijs: 27 €.

La Roulotte théâtrale: *À l'homme d'aujourd'hui / Aan de mens van nu*

Naar aanleiding van de 100e verjaardag van de dood van Emile Verhaeren presenteert la Roulotte théâtrale een tweetalig spektakel (Frans-Nederlands): *À l'homme d'aujourd'hui / Aan de mens van nu*. Drie acteurs – Kristien Pottie, Annie Rak en Roland Thibeu – en de celliste Camille Seghers nemen u mee doorheen het poëtische oeuvre van Emile Verhaeren.

Het stuk wordt gespeeld op **donderdag 13 oktober om 19u in de Stadsbibliotheek van Bergen**, rue de la Seuwe 7, 7000 Bergen. Info: 0478/259554, roulottetheatrale@gmail.com; op **zondag 23 oktober 2016 om 16u in de Salon Remington te Ronse**, Politieke Gevangenenstraat 32, 9600 Ronse. Info: Marie-Ange Ketels: 0472 / 38 55 77 of ketels.marie-ange@skynet.be

Poëziefilm : *De Wereld van Gisteren / Le Monde d'Hier*

Na eerdere projecten met het oeuvre van Georges Rodenbach en Maurice Maeterlinck presenteert Kevin D'Heedene zijn nieuwste filmproject: *De Wereld van Gisteren*, een unieke vertaling van het symbolistische oeuvre van schrijver Emile Verhaeren naar een poëziefilm. De film is opgevat als een reis doorheen het poëtische universum van Verhaeren. De verschillende thema's uit zijn werk worden aan de hand van een originele visuele beeldtaal op het scherm gebracht. Concept en realisatie: Kevin D'Heedene. Stem: Luc Vandermaelen. Duur 45'. Contact: samopravo.vzw@gmail.com of 0475/374 983. Info: www.samopravo.com/projects/verhaeren.

Première: **donderdag 20 oktober 2016 om 20u30** in Cinema Zuid te **Antwerpen** (Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen, 03 / 242 93 57). Extra voorstelling op **dinsdag 15 november om 19u30** in het Sint-Barbara-college te **Gent** (Savaanstr. 33 te Gent)

Red Jacket: Verhaeren revisited

Hedendaagse kunstenaars en schrijvers bezetten tijdens de maand oktober het kasteel d'Ursel in Hingene (Wolfgang d'Urselstraat 9, 2890 Hingene). Ze transformeren deze historische en landelijke site tot een kritisch en creatief laboratorium. De figuur van Emile Verhaeren is hun inspiratiebron. Ze gaan in dialoog met zijn oeuvre, zijn entourage, zijn engagement. Dit resulteert in unieke creatieopdrachten voor beeldende kunstenaars, muzikanten, schrijvers, performers. Het publiek zal kunnen genieten van een divers en bruisend programma met muziek (Guido Belcanto...), theater, film, expo, performances, debat, DJ-sets... en maaltijden. Curatoren: Johan Pas, Vaast Colson, Jeroen Olyslaegers. Tijdens de duur van het project wordt er in café De Zwaan te Hingene een Red Jacket Café georganiseerd.

Organisatie: CC Ter Dilft in samenwerking met Kasteel d'Ursel en Verhaerenmuseum.
Red Jacket: 03 890 69 30; info@terdilft.be. Meer info op : <http://www.terdilft.be>

Verhaeren hommage te Sint-Amands

Op zondag 27 november 2016 (sterfdag van Verhaeren) om 15u wordt in de Sint-Amanduskerk van Sint-Amands een grootse hommage aan Emile Verhaeren georganiseerd met zowel een literair als een muzikaal luik. Voor de gelegenheid hebben een hele schare hedendaagse dichters, vertalers en acteurs present getekend: Stefaan van den Bremt, Koen Stassijns, Patrick Lateur, Christina Guirlande, Frans Boenders, Charles Ducal, Laurence Vielle (dichter des vaderlands), Luc Vandermaelen, Annie Rak en Will Stone uit Groot-Brittannië. Het muzikale luik is in handen van sopraan Anna Pardo Canedo en pianiste Sandra Lammens die een aantal klassieke en hedendaagse composities (o.m. Maurice Ravel, Nadia Boulanger, Evert Bogaert...) zullen brengen, geïnspireerd door de poëzie van Verhaeren. De presentatie is in handen van Kurt Van Eeghem. De hommage wordt om 18u afgesloten in openlucht aan het graf van Emile Verhaeren met een indrukwekkend Scheldeconcert voor sloophoorns door Heleen Van Haegenborgh.

Plaats: Sint-Amanduskerk, Kerkstraat 18, 2890 Sint-Amands. Aanvang: 15u. Toegang: 10 € te bestellen via <http://www.ccdkollbloem.be>, tel. 03/890 76 20 of vrijetijdsloket@puurs.be

Organisatie: E. Verhaeren Genootschap met de steun van CC DeKollebloem, Vlaams Fonds der Letteren, Provincie Antwerpen (ILV Cultuur Klein-Brabant) en Poëziecentrum (Gent). Sponsors: Brouwerij Moortgat en de Nationale Loterij.

De tentoonstelling in het Verhaerenmuseum, *Emile Verhaeren, een dichter voor Europa*, blijft geopend tot 27 november 2016 tijdens weekends, feestdagen of op afspraak (11 - 18u).

Redactie : Rik Hemmerijckx, Paul Servaes, René Legrand.

Redactieadres: Emile Verhaerenmuseum, E. Verhaerenstraat 71 – B-2890 Sint-Amands - Tel: 052/33 08 05 – email: verhaerenmuseum@skynet.be. Info: www.emileverhaeren.be